

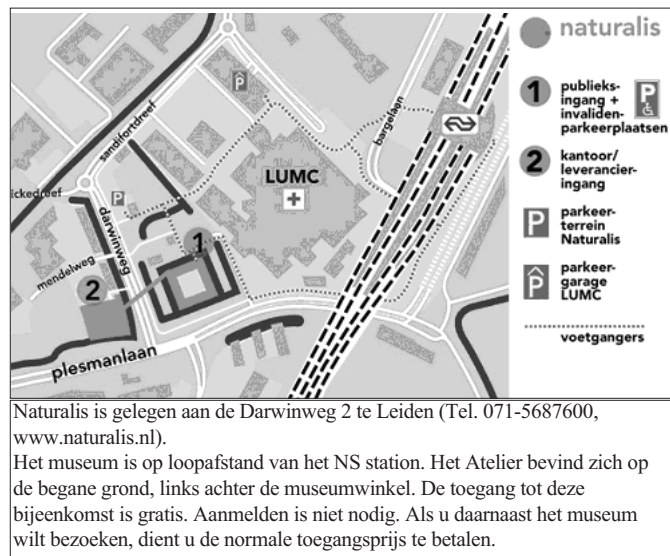
Programma NMV-bijeenkomst zaterdag 26 september 2009

Het programma staat in het teken van: "Dr. A.C. van Bruggen - 80 jaar"

Locatie: Naturalis te Leiden (ruimte: Atelier)

Programma

- 10.00 Ontvangst, koffie
- 10.30 Opening
- 10.35 André Verhecken - De recente Cancellariidae van West-Afrika en de Middellandse Zee
- 11.35 Bas Kokshoorn - De rol van mollusken in forensisch onderzoek
- 12.05 Lunchpauze
- 13.00 Edi Gittenberger - Links en rechts, oude en nieuwe feiten
- 14.00 Ruud Bank – Malacologie: altijd wat nieuws en 'never a dull moment'
- 14.30 Theepauze
- 15.00 Bram Breure - Landslakken van tafelbergen in Venezuela
- 15.45 Afsluiting

Dr. A.C. van Bruggen - 80 jaar

A.S.H. Breure

Ons erelid Dolf van Bruggen vierde op 9 juli zijn 80ste verjaardag. Leden van Zeeuwse afkomst weten dat dit een 'kroonjaar' is (elke 5 jaar). Tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Regentenkamer van het museum Naturalis in Leiden, kreeg de jubilaris in aanwezigheid van familie, (oud-)collega's en enkele belangstellenden een drietal 'kroonjuwelen'. Het eerste is nog toekomstmuziek: de NMV-bijeenkomst op 26 september zal in het teken staan van zijn verjaardag (zie het programma hierboven). De twee andere cadeau's konden wel fysiek worden uitgereikt.

Het eerste is een speciaal nummer van Zoölogische Mededelingen, een van de museumtijdschriften van Naturalis. Deze feestbundel bevat 19 artikelen, geschreven door in totaal 29 auteurs uit binnen- en buitenland. Naast malacologische artikelen bevat de bundel ook artikelen die andere diergroepen en onderwerpen behandelen. Daarmee wordt recht gedaan aan de veelzijdige belangstelling van Dolf van Bruggen. Op de website van Naturalis is tevens een speciale pagina geplaatst die de complete bibliografie van hem weergeeft (onder Science/Research/Staff directory).

Het tweede cadeau is een fraaie, ingelijste potloodtekening van *Gulella menkeana* tegen de achtergrond van zijn natuurlijke habitat. De tekening is geschonken door Linda Davis - die ook het artistieke werk deed - en Dai Herbert (beiden Natal Museum, Pietermaritzburg, Zuid Afrika). Een afdruk van de prent maakt onderdeel uit van de feestbundel.

De feestrede, door mij uitgesproken tijdens deze bijeenkomst, volgt hierna grotendeels integraal.

"Beste Dolf, beste Wenda, dames en heren.

Vandaag geen "Meneer de voorzitter!" Een karakteristieke zinsnede waarmee ik Dolf jarenlang heb horen aanvangen tijdens de jaarvergaderingen van de Nederlandse Malacologische Vereniging, wanneer hij een toelichting verzorgde op het verslag van de Basteria-redactie. Was het niet logisch geweest dit 'kroonjaar' te vieren in NMV-verband met een speciale uitgave van dit wetenschappelijk tijdschrift, waarvan je al meer dan 40 jaar de redactie doet? Na rijp beraad leek dat toch geen goede keuze. Het zou immers onvoldoende recht kunnen doen aan de veelzijdigheid die jij altijd ten toon hebt gespreid: botanie, entomologie, zoogdierkunde, natuurbeheer en, ja, natuurlijk ook nog malacologie! Ik kan je echter verklappen dat de NMV op 26 september een speciale bijeenkomst aan je verjaardag zal wijden. Een bijeenkomst met een heuse meneer de voorzitter. Maar vooralsnog blijft dit dus een virtueel cadeau; er zijn echter nog andere 'kroonjuwelen' die tastbaarder zijn en die we vandaag fysiek aan je willen aanbieden.

Voor wiet het niet weet, Dolf van Bruggen is al aan het begin van zijn biologiestudie in 1948 geïntroduceerd bij Dr C.O. van Regteren Altena, de toenmalige conservator mollusken van het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie aan de Raamsteeg. Hij heeft begin jaren vijftig een student-assistentenschap bekleed bij de toenmalige hoogleraar-directeur van het RMNH, prof. Brongersma. En de bedoeling was dat Dolf na zijn studie, zoals zoveel andere biologen in die tijd, naar het toenmalige Oost-Indië zou gaan. Het lot besliste anders en zo kwamen Dolf en Wenda in 1956 terecht in Zuid Afrika, waar zij 10 jaar zouden blijven. De avonturen die zij beiden beleefden staan kort vermeld in de bundel die de NMV enkele maanden geleden heeft laten verschijnen ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan. Maar in elk geval is duidelijk dat sinds het roemruchte jaar 1956, Afrika hun hart heeft verpand.

Enmaal terug in Nederland is Dolf tot aan zijn pensioenering in 1994 in dienst geweest van de Afdeling Systematische Dierkunde en Evolutiebiologie aan de Universiteit. Hij gaf daar

de colleges Overzicht van het Dierenrijk. Stelt u zich Dolf voor achter een lange tafel waarop verschillende dieren uit de museumcollectie staan uitgesteld. Hij had een ware didactische gave en kon studenten vol overgave interessante, en soms ook vermakelijke, details vertellen van de dieren in kwestie. Uit verhalen die mij zijn overgeleverd, kies ik er één:

Wanneer tijdens het college de Echiura ter sprake kwamen, vertelde Dolf graag het sappige verhaal van de worm *Bonellia*: hoe dan eens per maand in het Pacifisch gebied vele tienduizenden dieren zich bij het licht van de volle maan naar de oppervlakte van de ondiepe kustwateren begaven om daar te paren, dat wil zeggen, de achterste helft van hun lichaam met daarin een indrukwekkende voorraad geslachtsproducten (bij de vrouwtjes uiteraard eieren, bij de mannetjes sperma) af te snoeren, welke "voortplantings-individuen" dan enige tijd zelfstandig rond konden zwemmen om op het juiste ogenblik hun inhoud in het mariene milieu uit te storten. De plaatselijke bevolking was hiervan natuurlijk op de hoogte en liet zich de kans op een voedzame, eiwitrijke hap niet ontgaan. Zij stonden met netten klaar om zoveel mogelijk van die wormen uit het water te scheppen en ze aan wal te brengen: om ze aldaar boven vrolijke vuurtjes te verwerken tot één gigantische "sex-pannekoek" welke voor hen een feestmaal betekende! De studenten reageerden immer als verwacht, met verbouwereerde kreten van ontzetting en (lichte) walging!

U kunt zich voorstellen dat Dolf's college's legendarisch zijn geworden bij generaties van Leidse biologen. Helaas heb ik alleen een deel van mijn doctoraalstudie hier gedaan; ik was anders een veel beter zoöloog geworden dan de armzalige malacoloog die ik mij nu verstout te noemen...

Een andere anekdote wil ik hier memoreren, die zijn collega Carel von Vaupel Klein mij heeft verteld. Het speelt zich af in 1971, op de terugweg van een excursie naar Zweden. Dolf en Carel, met een VW-busje met materiaal, moesten op de terugweg overnachten in Kopenhagen. De heren reden eerst naar Hamlet's Place, een chique hotel waar ze qua ambiance in feite meenden thuis te horen. Toen echter de prijs van een overnachting duidelijk werd, gaf Dolf direct gas: op naar de VVV bij het Centraal Station. Daar stonden ze dan tussen alle back-packers en ander ongeregeld, jeugdig spul, in hun nette regenjassen. Ze kregen een hotel vlakbij -- dus in de stationsbuurt, op voorhand al geen aanbeveling in enige wereldstad. Toen ze aanbelden, deed een man met één oog open: het andere was hij, zo dachten ze direct, bij een ongetwijfeld louche gevecht kwijtgeraakt. Hij sprak nauwelijks Engels, maar voerde hen wel drie hoog het oude, krakende pand-met-houten-vloeren in; via de trap, want een lift ontbrak. Toen ze zich aldaar als in een gevangenis voelden opgesloten, ontdekten ze een "geruststellende mededeling" op een bordje op de gang. In het Deens stond te lezen: "Het brandalarm wordt mondeling gegeven." Gelijk maar eens

gekeken hoever ze zouden komen met aan elkaar geknoopte lakens: nauwelijks halverwege de gevel, zo bleek ..

Dit soort anecdotes schudt Dolf nog steeds met veel gemak uit de mouw. De gang bij de koffie-automaat op de 3e etage is er een geliefde plek voor om ze debiteren. Dat brengt ons weer terug in het heden. Ik zei het aan het begin al, een speciale uitgave van een wetenschappelijk tijdschrift zou een passend cadeau zijn voor Dolf's 80e verjaardag. Een echt 'kroonjuweel'. Gekozen is voor een feestbundel van de Zoologische Mededelingen. Dat doet recht aan jouw brede interesses omdat we op deze manier ook niet-malacologische bijdragen konden accommoderen. En het symboliseert tevens de band die jij met dit museum hebt doordat je hier al zoveel jaren werkt. Toen wij eind vorig jaar begonnen aan de voorbereiding van de feestbundel, waren we niet op voorhand gerust op een goede afloop. Zou het niet te krap tijd zijn? Zouden er wel genoeg mensen bereid zijn een bijdrage te leveren? Ik kan u allen geruststellen: ons "plan B" om een dummy uit te reiken gaat niet door; de bundel is gereed.

Dames en heren, wat kunt u verwachten? In totaal behelst de feestbundel 19 artikelen, geschreven door 29 auteurs. In totaal worden er 1 nieuw genus en 17 nieuwe soorten in de feestbundel beschreven; daarvan zijn er 7 zgn. eponiemen die toegevoegd kunnen worden aan het lijstje van 15 met bestaande vernoemingen naar Dolf. Er is één nieuwe soort die op het eerste gezicht niet lijkt op een eponiem, maar het wél is: *mkuu*. Deze naam komt uit het Swahili en betekent volgens de auteurs "great, principal, elder, chief, etc.". Er is één nieuw eponiem waarvan Dolf op zijn minst een vermoeden moet hebben gehad (*Gulella bruggeni*) omdat de auteurs zo zorgvuldig zijn geweest zijn toestemming te vragen. En sprekend over het vragen van toestemming, een van de andere nieuwe soorten was in de eerste versie van het manuscript vernoemd naar niemand minder dan Nelson Mandela. Helaas, voor Dolf, hij zal zich niet in wereldberoemd gezelschap vandaag bevinden, want de vertegenwoordigers van de heer Mandela gaven geen toestemming om de naam te gebruiken...

Beste Dolf, zo je dit alles al bevroed of zelf verwacht mocht hebben, tot slot nog het volgende.

Ik noemde zojuist reeds het genus *Gulella*, een geslacht waar je steeds een bijzondere liefde voor hebt gehad. De type soort is *Gulella menkeana* (L. Pfeiffer, 1853) die voorkomt in KwaZulu-Natal in Zuid Afrika. Wenda en jij moeten dit dier ettelijke malen in handen hebben gehad. Vanaf vandaag kan het ook een ereplekje krijgen ergens in huize Van Bruggen. Dankzij Linda Davis - die het artistieke deel voor haar rekening nam - en Dai Herbert, namens wie ik jou een ingelijste prent van de soort in zijn natuurlijke habitat mag overhandigen als derde 'kroonjuweel!'"

In memoriam Professor Al Mead, 1913-2009

A.C. van Bruggen

In memoriam Professor Al Mead, 1913-2009

The American malacologist Albert Reginald Mead died on 13 March of this year in his 93rd year. Al Mead became world famous for his anatomical studies in the pulmonate family Achatinidae; he started publishing on this subject in 1950 and his final paper appeared in 2004. This is a preliminary obituary with a few personal reminiscences of a long standing cooperation and friendship.